

Minnisblað

Viðtakandi: Velferðarráð
Sendandi: Regína Ásvaldsdóttir

Efni: *Reglur Reykjavíkurborgar um stuðning við börn og fjölskyldur þeirra.*

I. Lagagrundvöllur.

Í meðfylgjandi drögum að reglum um stuðning við börn og fjölskyldur þeirra er fjallað um útfærslu á þjónustu sem sveitarfélögum er skylt að veita samkvæmt ákvæðum **VII. og VIII. kafla laga um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991.**

Í **VII. kafla** er fjallað um stuðningsþjónustu, sem áður kallaðist félagsleg heimþjónusta. Í breytingum sem gerðar voru á lögnum á síðasta ári fólst jafnframt það að aðstoð skuli einnig veita utan heimilis en ekki eingöngu inni á heimilinu eins og áður. Þá er sett það almenna viðmið að þjónusta samkvæmt lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga skuli nema allt að 15 klukkustundum á viku en ef um aukna þjónustubörf er að ræða skuli fara með þjónustu samkvæmt lögum um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir nr. 38/2018.

Í **VIII. kafla** laga um félagsþjónustu sveitarfélaga er fjallað um málefni barna og ungmenna en þar kemur m.a fram að félagsmálanefndum sé skylt að gæta velferðar og hagsmuna barna og ungmenna í hvívetna og sjá til þess að þau fái notið hollra og þroskavænlegra uppeldisskilyrða.

Þá er byggt á ákvæðum **laga um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir nr. 38/2018.** Í **8. gr.** laganna er fjallað um stoðþjónustu (áður nefnd stuðningsþjónusta) og þær þarfir sem hún skal miðast við. Um er að ræða þá þjónustu sem fötluðu fólk er nauðsynleg til þátttöku þess í samfélaginu án aðgreiningar þannig að það standi til jafns við aðra og komið verði í veg fyrir félagslega einangrun þess. Þá er byggt á ákvæðum **IV. kafla** laganna sem fjallar um þjónustu við fötluð börn og foreldra þeirra, sbr. þá þjónustubætti sem tilgreindir eru í 4. gr. reglnanna.

Að lokum er byggt á ákvæðum **barnaverndarlaga** nr. 80/2002 en í **24. gr.** er fjallað um úrræði með samþykki foreldra og í **85.** er fjallað um stuðningsfjölskyldur.

II. Efni reglnanna

Í drögum að reglum þessum er fjallað um þann stuðning sem veittur er foreldrum eða forsjáraðilum barna svo að þeir geti búið börnum sínum örugg og þroskavænleg uppeldisskilyrði. Einnig er þar fjallað um þjónustu fyrir þau börn sem þurfa aðstoð vegna fötlunar, skerðinga og/eða félagslegra aðstæðna með það að markmið að styrkja stuðningsnet fjölskyldunnar. Stuðningur er veittur bæði innan heimilis og utan . Um er að ræða eftirfarandi þjónustupætti:

- Foreldrafræðslu og uppeldisráðgjöf.
- Námskeið.
- Hópastarf fyrir 6-18 ára börn.
- Einstaklingsstarf fyrir 6-18 ára börn.
- Stuðningsfjölskyldur fyrir 0-18 ára börn.
- Skammtímadvalir fyrir fötluð börn og/eða börn með alvarlegar þroska- og geðraskanir, 0-18 ára.
- Heimili fyrir fötluð börn og/eða börn með alvarlegar þroska- og geðraskanir, 0-18 ára.

Umsækjandi um stuðning þarf að uppfylla ákveðin skilyrði samkvæmt mati á þjónustupörf. Við matið er m.a. horft til eftirfarandi atriða til að fá heildarmynd af stuðningsþörfum barns og fjölskyldu, sbr. ákvæði 4. gr. reglugerðar um biðlista, forgangsröðun og úrræði á biðtíma eftir þjónustu:

- Færni, getu og styrkleika.
- Félagslegra aðstæðna og félagslegs tengslanets.
- Samfélagsþátttöku, valdeflingar og virkni.
- Hvaða afleiðingar töf á veitingu á þjónustu hafi fyrir umsækjanda.
- Annars stuðnings sem viðkomandi fær.

Lögð er áhersla á að vinna við matið og val á stuðningi fari fram í samvinnu við umsækjanda og taki mið af þörfum fjölskyldunnar. Við matið er horft til heildaraðstæðna fjölskyldunnar og skipulags daglegs lífs með það að markmiði að styðja fjölskylduna til að leita sem bestu mögulegu lausna hverju sinni. Gerð er sérstök áætlun eftir aðstæðum hverju sinni og skal samþykka stuðning í fyrsta sinn til þriggja mánaða og meta fyrirkomulagið að þeim tíma loknum. Meta skal árangur af stuðningi eigi sjaldnar en á 12 mánaða fresti og í kjölfar þess skulu gerðar viðeigandi breytingar eða stuðningi lokið. Þegar breytingar verða á högum og aðstæðum skal endurmeta stuðningsþörf og ef hún er viðvarandi þarf ekki að sækja um að nýju heldur ber að endurnýja áætlun á tveggja ára fresti.

Samþykktar umsóknir raðast í forgangsröð en ef fyrirsjáanlegt er að stuðningurinn geti ekki hafist innan þriggja mánaða skal umsóknin sett á biðlista. Slíkt ákvæði er í samræmi við reglugerð um biðlista, forgangsröðun og úrræði á biðtíma eftir þjónustu, nr. 1035/2018.

Málsmeðferðarreglur í IV. kafla eru í samræmi við málsmeðferðarkafla annarra reglna sem í gildi eru um þjónustu á vegum velferðarsviðs.

Forgangsröðun byggist á matsviðmiðum sem fram koma á fylgiskjali 1 með reglunum.

III. Helstu breytingar frá eldri reglum:

Í núgildandi reglum um stuðningsþjónustu í Reykjavík er stuðningsþjónusta skilgreind sem:

- Persónuleg ráðgjöf: Félagslegur stuðningur vegna samfélagsþátttöku út frá forsendum og markmiðum hvers og eins.
- Tilsjón: Aðstoð/leiðsögn til foreldra/forsjáraðila við uppeldi og aðbúnað barna.
- Liðveisla: Félagslegur stuðningur vegna samfélagsþátttöku út frá forsendum og markmiðum hvers og eins.
- Frekari liðveisla: Aðstoð vegna aukinna þjónustuparfa sakir fötlunar (veitt til fullorðinna fatlaðra einstaklinga).
- Stuðningsfjölskylda: Móttaka barns eða barna til dvalar á heimili stuðningsfjölskyldu með það að markmiði að styðja foreldra í forsjárhlutverki, veita þeim hvíld og/eða styrkja stuðningsnet hlutaðeigandi barns eftir því sem við á

Hugtökin persónuleg ráðgjöf, tilsjón og liðveisla falla nú út og þess í stað er horft til foreldrafræðslu og uppeldisráðgjafar, námskeiða fyrir börn og foreldra þeirra, einstaklingsstarfs og hópastarfs. Auk þess munu reglurnar taka til skammtímadvalar fyrir fötluð börn/eða börn með alvarlegar þroska- og geðraskanir og heimili fyrir fötluð börn/og eða börn með alvarlegar þroska og geðraskanir. Gert er ráð fyrir að unnt verði að veita stuðning inn á heimili í stað dvalar barns utan heimilis sé þess óskað.

Núgildandi reglur um stuðningsþjónustu í Reykjavík voru samþykktar á fundi velferðarráðs þann 30. maí 2012 og á fundi borgarráðs þann 7. júní 2012. Samhliða tillögu þessari er lögð fram tillaga um að fella á brott þau ákvæði í núgildandi reglum um stuðningsþjónustu sem fjalla um sömu þjónustu og fjallað er um í reglum um stuðning við börn og fjölskyldur þeirra. Um er að ræða ákvæði um stuðningsfjölskyldur og ákvæði um stuðning sem jafna má til persónulegrar ráðgjafar og tilsjónar.

Í núgildandi reglum er mati þannig háttað að í öllum þáttum þess er að finna stigagjöf sem felur í sér hversu mikla þörf umsækjandi hefur fyrir þjónustu eða aðstoð í klukkustundum talið. Grundvallarbreytingar frá núgildandi reglum felast í því að ríkari áhersla verður lögð á samvinnu við umsækjanda um það hvers konar stuðningur komi fjölskyldunni til góða og horfið frá því að stuðningsþörf sé metin á grundvelli stiga sem ákvarða fjölda klukkustunda sem börn og fjölskyldur þeirra fá í stuðning. Ný nálgun er talin geta dregið betur fram stuðningsþarfir barna og fjölskyldu þeirra. Áhersla er lögð á að einfalda alla umsýslu varðandi umsóknir og samþykktir til hagsbóta fyrir notendur.

Núverandi þjónustupáttum er breytt með það að markmiði að koma betur til móts við þarfir fjölskyldna. Stuðningur er veittur alla daga frá kl. 7 – 23 en þó er ávallt tekið mið af þörfum fjölskyldunnar. Um er að ræða hefðbundinn vökutíma fjölskyldu og því er ekki gert ráð fyrir að veitt sé næturþjónusta nema í algjörum undantekningartilfellum, svo sem vegna alvarlegra veikinda eða mjög sérstakra aðstæðna. Breyting verður á fjölda sólarhringa sem heimilt er að veita til dvalar hjá stuðningsfjölskyldu. Fram kemur að leitast skuli við að veita barninu þjónustu inn á heimili þess eins og kostur er. Ef mál er hins vegar til vinnslu hjá Barnavernd Reykjavíkur er um að ræða sjö sólarhringa að hámarki, sbr. barnaverndarlög nr. 80/2002.

Í framlögðum regludrögum er nú kveðið á um stuðning sem ekki er tiltekinn í núgildandi reglum. Um er að ræða hópastarf og námskeið sem veitt er börnum og foreldrum þeirra.

Með tilkomu nýrrar starfseiningar, Keðjunnar, sem tók formlega til starfa þann 1. janúar 2020 verður framkvæmd þjónustunnar skipulögð frá einum stað þvert á borgina. Með því móti næst heildrænni yfirsýn yfir þjónustuparfir og aukið jafnræði verður tryggt við veitingu þjónustunnar, óháð búsetu.

Samhliða gildistöku reglnanna tekur til starfa starfshópur sem settur verður með sérstöku erindisbréfi sem hefur það hlutverk að innleiða reglurnar hjá öllum þjónustumiðstöðvum og

Barnavernd Reykjavíkur og styðja við notkun matsviðmiðanna og samræma forgangsriðun mála.

IV. Umsagnir hagsmunaaðila

Fulltrúar eftirfarandi aðila voru boðaðir á fundi sem haldnir voru þann 8. og 15. nóvember 2019. Markmið fundanna var að kynna og ræða drög að reglum um stuðningsþjónustu fyrir börn og fjölskyldur þeirra sem send höfðu verið út fyrir fundinn.

Leitað var umsagna með formlegum hætti til eftirfarandi hagsmunaaðila:

- ADHD samtakanna.
- Aðgengis- og samráðsnefndar í málefnum fatlaðs fólks.
- Einhverfusamtakanna.
- PEPP samtakanna.
- Sjónarhóls.
- Styrktarfélags lamaðra og fatlaðra.
- Umhyggju - félags langveikra barna.
- Vímulausrar æsku.
- Þroskahjálpar.
- Öryrkjabandalagsins.

Í lok funda var viðkomandi boðið að senda inn skriflegar athugasemdir.

Aðgengis- og samráðsnefnd í málefnum fatlaðs fólks lagði fram eftirfarandi bókun á fundi þann 21. nóvember 2019:

Aðgengis- og samráðsnefnd þakkar starfsfólki velferðarsviðs fyrir kynninguna. Nefndin telur að nýtt regluverk sé mjög til bóta fyrir málaflökkinn og telur að sú notendamiðaða nálgun sem kemur fram í drögunum sé mikilvægt skref í rétta átt.

Af hálfu **Þroskahjálpar** var bent á tvö atriði. Bent var á varðandi skammtímadvöl að mikilvægt væri að leitast alltaf við að veita þjónustu inn á heimili og að skammtímadvöl verði eingöngu í boði þegar því verði ekki við komið. Vísað var til réttar barns til að alast upp með fjölskyldu sinni en samkvæmt samningi Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks teljist skammtímadvöl til stofnunar. Auk þess þyrfti að skýra hvað dvöl í skammtímavistun og dvöl hjá stuðningsfjölskyldu geti varað lengi því hægt væri að túlka reglurnar þannig að unnt sé að bjóða 15 sólarhringa í skammtímavistun og 15 sólarhringa hjá stuðningsfjölskyldu.

Af hálfu **Umhyggju – félags langveikra barna**, var bent á að um mjög jákvæðar breytingar væri að ræða. Lagt var til að bætt yrði inn í 2. gr. að stuðningurinn væri fyrir þær fjölskyldur þar sem um langvinn veikindi barna væri að ræða.

Tekið var tillit til framangreindra athugasemda.

V. Kostnaðarmat

Fjöldi barna í þjónustu hjá velferðarsviði er um 1.426 þegar allir þeir þjónustubættir eru skoðaðir sem reglur um stuðningsþjónustu ná til. Um 723 börn bíða þjónustu en hluti þeirra gæti þó verið að fá ákveðna þjónustu meðan á bið stendur.

Við gerð kostnaðarmats vegna nýrra reglna Reykjavíkurborgar um stuðning við börn og fjölskyldur þeirra er fjárhagsáætlun 2020 lögð til grundvallar. Um er að ræða nokkrar sviðsmyndir sem settar eru upp til að nálgast viðfangsefnið út frá hámarksþjónustu.

Stuðningsþjónusta (*liðveisla, tilsjón, persónuleg ráðgjöf, námskeið*)

Gróft mat á meðalfjölda þeirra klukkustunda í stuðningsþjónustu sem börn og unglingar fengu á árinu 2019 eru um 18 klukkustundir á mánuði.

Hámarksviðmið samkvæmt lögum um félagsþjónustu nr. 40/1991 er 15 klukkustundir á viku eða 60 klukkustundir á mánuði. Ef öll börn sem eru í þjónustu hjá velferðarsviði í dag fengu 15 klukkustundir á viku mætti gera ráð fyrir að heildarkostnaðurinn á ári yrði 1,3 milljarður. Miðað er við meðal einingarverð út frá stuðningsþjónustu, 3.900 kr. eins og hún er veitt í dag. Þá er þjónusta vegna liðveislu, tilsjónar, persónulegrar ráðgjafar, námskeiða (s.s. PMTO) meðtalin. Inni í þessu mati er ekki tekið tillit til sértækrar þjónustu eins og skammtímadvalar og heimila fyrir börn. Ef öll börn sem eru á bið eftir þjónustu fengju einnig 15 tíma að hámarki á viku yrði árlegur kostnaður um 2 milljarðar. Til samanburðar eru áætlaðar um 505 m.kr. fyrir þessa þjónustu í dag.

Sértæk úrræði (*Skammtímadvalir og heimili fyrir börn*)

Velferðarsvið rekur sértæk úrræði fyrir börn á grundvelli laga um málefni fatlaðs fólks með langvarandi stuðningsþarfir, s.s. skammtímadvalir og heimili. Reglurnar gera ekki ráð fyrir aukningu á veittri þjónustu og þar af leiðandi ekki kostnaðarauka.

Stuðningsfjölskyldur

Í reglunum er lagt er til að breyting verði á fjölda sólarhringa sem heimilt verði að veita til dvalar hjá stuðningsfjölskyldu og í stað 5-7 sólarhringa á mánuði verði hámarksdvöl 15 sólarhringar á mánuði. Á árinu 2019 hafa um 323 börn haft stuðningsfjölskyldu. Á bið eftir þjónustu eru um 152 börn. Áætlun ársins 2020 er um 198 m.kr. og fá stuðningsfjölskyldur greitt samkvæmt gjaldskrá velferðarsviðs Reykjavíkurborgar; sjá töflu hér fyrir neðan.

	2020
Lýsing	Verð
Greiðslur á sólarhring	22.675
Álagsgjald	29.445
Sérstakt álagsgjald	41.855
Stuðningsfjölskyldur fatlaðra einstaklinga	
Umönnunaflokkur 1	40.545
Umönnunaflokkur 2	31.375
Umönnunaflokkur 3	24.160

Að meðaltali er hvert barn í þjónustu í dag með um þrjá sólarhringa á mánuði. Ætla má að það verði ekki mikil breyting þar á. Í einstaka tilfellum verða veittir 15 sólarhringar á mánuði en þá má gera ráð fyrir að á móti verði dregið úr þörf fyrir skammtímadvöl.

Hér fyrir neðan má sjá þær þjónustuleiðir sem að reglurnar taka til, fjölda barna í þjónustu og á bið, meðalverð á þjónustu fyrir hvert barn og heildaráætlun ársins 2020.

Þjónustubáttur eins og hann er veittur í dag	Fjöldi barna í þjónustu	Fjöldi barna á bið	Meðalverð	Áætlun 2020
Stuðningsþjónusta (<i>liðveisla, tilsjón, persónul.ráðgj. stuðn.heim</i>)	574	247	880 þkr.	505 m.kr.
PMTO og námskeið	333	309	144 þkr.	48 m.kr.
Stuðningsfjölskyldur	323	134	613 þkr.	198 m.kr.
Unglingasmiðjur	32	9	2.406 þkr.	77 m.kr.
Móvað og Þingvað	8	2	40.250 þkr.	322 m.kr.
Skammtímadvalir	156	22	5.288 þkr.	825 m.kr.
	1.426	723		1.975 m.kr.

Eins og sjá má eru úrræðin misdýr enda um að ræða ólík þjónustuform. Nýjum reglum er ætlað að ná betur fram hverjar raunverulegar þarfir fjölskyldunnar fyrir stuðning eru. Ekki verður lengur stuðst við stigafjölda til að ákvarða þjónustumagnið heldur verður stuðningur veittur eftir þörfum hverju sinni. Með því móti er talið að betur megi koma til móts við þarfir barna og fjölskyldna þeirra og betri nýtingu fjármagns.

Þann 1. janúar 2020 tók til starfa ný starfseining velferðarsviðs, Keðjan, en með tilkomu hennar verður stuðningsþjónusta veitt frá einum stað í stað fimm þjónustumiðstöðva. Með Keðjunni má ætla að betri nýting fjármagns náist í stuðningsþjónustunni, m.a bættri yfirsýn. betri nýtingu á tíma starfsfólks og áherslu á hópa- og námskeiðahald þvert á borgina. Með breyttu rekstrarformi má gera ráð fyrir ýmsum samlegðaráhrifum sem gert er ráð fyrir að dragi úr viðbótarkostnaði sem væri hugsanlegur vegna nýrra reglna. Velferðarsvið leggur til að framtíðarfjárbörf vegna stuðningsþjónustu verði metin að loknu heilu starfsári Keðjunnar þar sem gera megi ráð fyrir að reynsla verði komin á framkvæmd reglnanna að þeim tíma liðnum.

VI. Gildistaka:

Reglur þessar munu taka gildi þann 1.mars 2020. Samhliða er lögð fram tillaga til breytinga á núgildandi reglum um stuðningsþjónustu í Reykjavík, sem samþykktar voru á fundi velferðarráðs þann 30. maí 2012 og á fundi borgarráðs þann 7. júní 2012 með áorðnum breytingum, þar sem felld eru á brott ákvæði sem varða þá þjónustu sem fjallað er um í reglum Reykjavíkurborgar um stuðning við börn og fjölskyldur þeirra.

Meðfylgjandi:

1. Jafnréttisskimun